

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağ Sitelerini Kullanma Amaçlarının İncelenmesi

Sinan KAYA

Mevlana Üniversitesi

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini kullanma amaçlarını farklı değişkenler açısından incelemektir. Bu genel amaç çerçevesinde, üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini kullanma amaçları ve bu amaçların; cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri fakülteleri/yüksekokullarına, algıladıkları yenilikçilik düzeylerine, günlük ortalama internet kullanım sürelerine, internet kullanmaya yönelik algıladıkları uzmanlık düzeylerine ve internete girdiklerinde ilk olarak ne yaptıklarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

Çalışmada, var olan durumu ortaya koymaya yönelik betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye'deki bir vakıf üniversitesinin Eğitim Fakültesi (n=178), Tıp Fakültesi (n=28) ve Sağlık Bilimleri Yüksekokulu'nun (n=91) 1. sınıflarında öğrenim gören ve sosyal ağ sitelerini kullanan 297 öğrenci oluşturmuştur.

Araştırmanın verileri, kişisel bilgi formu ve Sosyal Ağ Sitelerinin Kullanım Amaçları Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Karal ve Kokoç (2010) tarafından geliştirilen Sosyal Ağ Sitelerinin Kullanım Amaçları Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması 7 farklı üniversitede öğrenim gören 315 öğrenci üzerinde yapılmış; 14 maddenin yer aldığı ölçeğin, sosyal etkileşim ve iletişim amaçlı (7 madde), tanıma ve tanınma amaçlı (3 madde), eğitim amaçlı (4 madde) olmak üzere üç faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Ölçek, 5'li Likert tipi ölçekleme kullanılarak hazırlanmış, ölçekteki maddeler "1=Hiç Katılmıyorum" ve "5=Tamamen Katılıyorum" arasında 1'den 5'e kadar derecelendirilmiştir. Ölçekteki faktörlerin Cronbach alfa güvenilirlik katsayılarının sırasıyla 0.808, 0.742 ve 0.661, her faktördeki maddelerin faktör yüklerinin ise 0.460 ile 0.831 arasında değiştiği görülmüştür. Bu araştırmanın verileri kullanılarak yapılan faktör analizi sonucunda ise, ölçeğin üç faktörlü bir yapı gösterdiği ve maddelerin faktör yüklerinin 0.407 ile 0.853 arasında değiştiği belirlenmiştir. Ayrıca, ölçeğin faktörlerine ait Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları sosyal etkileşim ve iletişim için 0.92, tanıma ve tanınma için 0.70, eğitim için ise 0.76 olarak hesaplanmıştır. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucu, araştırmada kullanılan ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu kanısına varılmıştır.

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini kullanma amaçlarının incelenmesinde aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri; bu amaçların öğrencilerin cinsiyetleri ve öğrenim gördükleri fakülteleri/yüksekokulları açısından incelenmesinde t testi, algıladıkları yenilikçilik düzeyleri, günlük ortalama internet kullanım süreleri, internet

kullanmaya yönelik algıladıkları uzmanlık düzeyleri ve internete girdiklerinde ilk olarak ne yaptıkları açısından incelenmesinde ise ANOVA analizi kullanılmıştır. Bulguların yorumlanmasında 0.05 anlamlılık düzeyi kullanılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini sosyal etkileşim ve iletişim amaçlı kullanımlarına yönelik maddelerin ortalaması ($\bar{X}=3.38$, $ss=1.26$), tanıma ve tanınma amaçlı kullanımlarına yönelik maddelerin ortalaması ($\bar{X}=3.01$, $ss=1.20$) ve eğitim amaçlı kullanımlarına yönelik maddelerin ortalaması ise ($\bar{X}=2.62$, $ss=1.19$) olarak hesaplanmıştır. Bu bulguya göre, öğrencilerin sosyal ağ sitelerini sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanımlarının, tanıma-tanınma amaçlı ve eğitim amaçlı kullanımlarına göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre sosyal ağ sitelerini sosyal etkileşim-iletişim amaçlı ve eğitim amaçlı kullanma düzeyleri arasında anlamlı bir fark görülmezken ($p>0.05$), tanıma-tanınma amaçlı kullanma düzeyleri arasında bayan üniversite öğrencileri lehine anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Bu bulguya göre, bayan üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini tanıma-tanınma amaçlı kullanma düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri fakülte/yüksekokula göre sosyal ağ sitelerini sosyal etkileşim-iletişim amaçlı ve tanıma-tanınma amaçlı kullanma düzeyleri arasında anlamlı bir fark görülmezken ($p>0.05$), eğitim amaçlı kullanma düzeyleri arasında Tıp Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Yüksekokulu'nda öğrenim gören üniversite öğrencileri lehine anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Bu bulguya göre, Tıp Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Yüksekokulu'nda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini eğitim amaçlı kullanma düzeylerinin Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin algıladıkları yenilikçilik düzeylerine göre sosyal ağ sitelerini sosyal etkileşim-iletişim amaçlı ve tanıma-tanınma amaçlı kullanma düzeyleri arasında anlamlı bir fark görülmezken ($p>0.05$), eğitim amaçlı kullanma düzeyleri arasında kendini yenilikçi olarak algılayan üniversite öğrencileri lehine anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Bu bulguya göre, kendini yenilikçi olarak algılayan üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini eğitim amaçlı kullanma düzeylerinin kendini yenilikçi ya da gelenekçi olarak algılamayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin günlük ortalama internet kullanım sürelerine göre, sosyal ağ sitelerini sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanma düzeyleri, tanıma-tanınma amaçlı kullanma düzeyleri ve eğitim amaçlı kullanma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Üniversite öğrencilerinin günlük ortalama internet kullanım sürelerine göre sosyal ağ sitelerini kullanım amaçları incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin günlük ortalama internet kullanım süreleri arttıkça sosyal ağ sitelerini sosyal etkileşim-iletişim amaçlı, tanıma-tanınma amaçlı ve eğitim amaçlı kullanma düzeylerinin arttığı söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin algıladıkları internet kullanımı uzmanlık düzeylerine göre, sosyal ağ sitelerini tanıma-tanınma amaçlı kullanma düzeyleri arasında anlamlı bir fark görülmezken ($p>0.05$), sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanma düzeyleri ve eğitim amaçlı kullanma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Bu bulguya göre, internet kullanımı uzmanlık düzeylerini yüksek olarak algılayan öğrencilerin sosyal ağ sitelerini sosyal etkileşim amaçlı kullanma düzeylerinin ve eğitim amaçlı kullanma düzeylerinin, internet kullanımı uzmanlık düzeylerini düşük ve orta olarak algılayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin internete girdiklerinde ilk olarak yaptıkları işlemlere göre, sosyal ağ sitelerini sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullanım düzeyleri, tanıma-tanınma amaçlı kullanım düzeyleri ve eğitim amaçlı kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Bu bulguya göre internete bağlandıklarında ilk olarak sosyal ağ hesaplarını kontrol eden öğrencilerin sosyal ağ sitelerini sosyal etkileşim-iletişim amaçlı, tanıma-tanınma amaçlı ve eğitim amaçlı kullanma düzeylerinin, internete bağlandıklarında ilk olarak e-posta hesaplarını kontrol eden, çevrimiçi haber sitelerine giren ve diğer işlemleri gerçekleştirenlere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmanın sonuçları, üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini en çok sosyal etkileşim-iletişim amaçlı kullandıklarını, bayan öğrencilerin sosyal ağ sitelerini tanıma-tanınma amaçlı kullanma düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu, Tıp Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilere göre sosyal ağ sitelerini eğitim amaçlı daha fazla kullandıklarını göstermiştir. Bununla birlikte, öğrencilerin algıladıkları yenilikçilik düzeylerine göre sosyal ağ sitelerini eğitim amaçlı kullanma düzeylerinin, algıladıkları internet kullanımı uzmanlık düzeylerine göre sosyal etkileşim-iletişim amaçlı ve eğitim amaçlı kullanma düzeylerinin, günlük ortalama internet kullanım sürelerine ve internete bağlandıklarında ilk yaptıkları işleme göre ise sosyal ağ sitelerini kullanma amaçlarının farklılaştığını göstermiştir. Elde edilen sonuçlar bağlamında, üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini kullanma amaçlarının incelenen değişkenler açısından farklılaştığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal ağ siteleri, İnternet kullanımı, Cinsiyet, Yenilikçilik algısı
